[2024] 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ.:2024 ਆਈ.ਐੱਨ.ਐੱਸ.ਸੀ 150

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ

ਬਨਾਮ

ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

2023 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3589

29 ਫਰਵਰੀ 2024

**[ਡਾ ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਅਭੈ ਐੱਸ ਓਕਾ, *
ਜੇ ਬੀ ਪਰਦੀਵਾਲਾ, ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਪੰਕਜ ਮਿੱਤਲ, * ਜੇਜੇ]**

ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ? ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ;
ਕੀ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕੀ ਹੈ? ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ; ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ; ਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ' ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।
ਸਿਰਲੇਖ
ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼-ਉਦੇਸ਼ਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ (ਪ੍ਰਤੀ ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਡਾ ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਜੇ ਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ ਜੇ) ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਅੰਤਿਮ ਰਾਹਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-ਕਾਰਵਾਈ' ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਜਾਂ ਅੰਤਰਕਾਲੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰੋਕ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਕਾਰਕ, ਅਰਥਾਤ; ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ, ਨਾ ਪੂਰਿਆ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ - ਫਿਰ ਵੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਜਾਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਰਗੇ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13]

ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ - ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ (ਪ੍ਰਤੀ ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਡਾ ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਜੇ ਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ ਜੇ) ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈਃ - (ਏ) ਜੇ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼, ਰੋਕ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਣਉਚਿਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁਲਤਵੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; (ਬੀ) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਉਸ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ (ਸੀ) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਦਾਰਥਕ ਤਬਦੀਲੀ ਹੈ। – ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਇਹ ਅਧਾਰ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ - ਰਹਿਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 15]

ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ - ਕੀ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ (ਪ੍ਰਤੀ ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਡਾ ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਜੇ ਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ. ਜੇ.)

ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ, ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦੀ ਹੈ-ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਾਭਾਰਥੀ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ-ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ-ਇਸ ਲਈ, ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੇਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ –ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਕਾਰਨ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। [ਪੈਰਾ 16]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕੀ ਹੈਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ (ਪ੍ਰਤੀ ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਡਾ ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਜੇ ਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ. ਜੇ.) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਪਦੰਡ ਜੋ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ (i) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮੁਕੰਮਲ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ; (ii) ਆਰਟੀਕਲ 142 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ; (iii) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ-ਇੱਕ ਉਲਟ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਠੋਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ (iv) ਅਨੁਛੇਦ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 37]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ (ਪ੍ਰਤੀ ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਡਾ ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਜੇ ਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ. ਜੇ.) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ।
– ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਜੋ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਕੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।
[ਪੈਰੇ 23 ਅਤੇ 24]
ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ-ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ (ਪ੍ਰਤੀ ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਡਾ ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਜੇ ਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ. ਜੇ.) ਸੰਜੀਵ ਕੋਕ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਐਲਾਨ ਸ਼ੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ - ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਹ ਬੇਲੋੜੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ ਜੋ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇ।
[ਪੈਰਾ 25]

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 (3) ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣਾਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ (ਪ੍ਰਤੀ ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਡਾ ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਜੇ ਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ. ਜੇ.) ਇਸ ਦੇ ਸਾਦੇ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ (3) ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਇਹ ਮੰਨਦਿਆਂ ਵੀ ਕਿ ਖੰਡ (3) ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੀ ਇੱਕ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਦੁਖੀ ਧਿਰ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ - ਖੰਡ (3) ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਕਪਾਸੜ ਵਿਗਿਆਪਨ ਅੰਤਰਿਮ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦੇ ਆਦੇਸ਼। [ਪੈਰਾ 26] ਪਰ ਪੰਕਜ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ. (ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ) ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਅੰਤਰਿਮ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਰੋਕ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਆਰਟੀਕਲ 226 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੋਕ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 6]

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ - ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ - ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸਫਰਫੇਸਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ - ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ ਦੇ ਪੈਰਾ 36 ਅਤੇ 37 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਅਰਥ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ (ਪ੍ਰਤੀ ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਡਾ ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਜੇ ਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ. ਜੇ.) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਅੰਤੁਲੇ ਅਤੇ ਪੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਰਾਓ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਵਲ ਕੇਸਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ - ਉਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ" ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜੋ ਸਟੇਅ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਟੇਅ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ - ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ - ਸਿਰਫ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹੀ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। – ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਰਾਜਾਂ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬੈਂਚ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰਨ ਸੂਚੀ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੇਅ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਸ ਦੀ ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ

ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ, ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਮਾਂਬੱਧ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਸਮੇਤ ਹਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਪੈਟਰਨ ਵੱਖਰਾ ਹੈ - ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ-ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤਾਂ" ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 28,29,30,32,33]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ-ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ - (i) ਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਵਧੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ' ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ; (ii) ਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ (ਪ੍ਰਤੀ ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਡਾ ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਜੇ ਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ. ਜੇ.) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸਰਫੇਸਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 36 ਅਤੇ 37 ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ-ਪੈਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 37 ਵਿੱਚ ਸਟੇਅ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ-ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਬੈਂਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸਰਫੇਸਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 36 ਅਤੇ 37 ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ-ਦੋਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰੋਕ ਨੂੰ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ-ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ (ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ) ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ-ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ - ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦੋਵੇਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 12,36]

ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ - ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ ਪੰਕਜ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ (ਸਹਿਮਤੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰੋਕ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ - ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ, ਜੇ ਸਮਾਂਬੱਧ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਇਸ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ, ਸੋਧਣਾ, ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨਾ। [ਪੈਰਾ 7 ਅਤੇ 8]

ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ - ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਃ

ਆਯੋਜਿਤਃ (ਪ੍ਰਤੀ ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਤੇ ਡਾ ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਜੇ ਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ. ਜੇ.) ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਇਕਪਾਸੜ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਪਿਛਲੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ, ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਖਾਲੀ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਲੋਡ਼ੀਂਦੀ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਸਟੇਅ ਜਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਪਰ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। – ਚੋਣ ਲਡ਼ ਰਹੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਲੋਡ਼ੀਂਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਭਾਵੇਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੀਡ਼ਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 34 ਅਤੇ 35]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ
ਰੋਡ ਏਜੰਸੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸਫਰਫਿੰਗ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, [2018] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1045: (2018) 16 ਐਸਸੀਸੀ 299-ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਗਰਗ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਬਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਯੂਪੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, [1963] ਸਪੱਲ. 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 885: (1962) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐੱਸ. ਸੀ. 37; ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, [1998] 2 ਐੱਸਸੀਆਰ 795: (1998) 4 ਐੱਸਸੀਸੀ 409; ਐੱਲ ਚੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, [1997] 2 ਐੱਸਸੀਆਰ 1186: (1997) 3 ਐੱਸਸੀਸੀ 261; ਸੰਜੀਵ ਕੋਕ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਐੱਮ/ਐੱਸ। ਭਾਰਤ ਕੋਕਿੰਗ ਕੋਲਾ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (1983) 1 ਐੱਸਸੀਆਰ 1000: (1983) 1 ਐੱਸਸੀਸੀ 147; ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਅੰਤੁਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਰਐੱਸ ਨਾਇਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, [1991] ਸਪਲਾਈ. 3 ਐੱਸਸੀਆਰ 325: (1992) 1 ਐੱਸਸੀਸੀ 225; ਪੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (2002) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 60: (2002) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 578-ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ.

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੈਪਸੀ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, [2021] 4 ਐੱਸਸੀਆਰ 1: (2021) 7 ਐੱਸਸੀਸੀ 413; ਤਿਰੂਪਤੀ ਬਾਲਾਜੀ ਡਿਵੈਲਪਰਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, [2004] ਸਪਲਾਈ 1 ਐਸਸੀਆਰ 494: (2004) 5 ਐਸਸੀਸੀ 1-ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਮਗਨ ਲਾਲ ਠਾਕਰੇ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ,[1968] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 685: ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1968 ਐਸ. ਸੀ. 733; ਰਜ਼ਾ ਬੁਲੰਦ ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਿਉਂਸਪਲ ਬੋਰਡ, ਰਾਮਪੁਰ, [1965] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 970: ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1965 ਐਸ. ਸੀ. 895; ਕੈਲਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਨੰਹਕੂ ਅਤੇ ਹੋਰ, [2005] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 289: (2005) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 480; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, [2004] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 920: (2004) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 697; ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਜੱਜਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, [2002] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 712: (2002) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 247; ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, [2017] 1 ਐਸਸੀਆਰ 305: (2017) 3 ਐਸਸੀਸੀ 658- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ
ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ; ਸੰਵਿਧਾਨ (44ਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1978; ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988; ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961।

ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼; ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਜਾਂ ਸੋਧ; ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਾ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਅੰਤ; ਸਮਾਂ ਬੀਤਣਾ; ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ

ਖੋਜ, ਆਦਿ; ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼; ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼; ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ; ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ; ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ; ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ; ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ; ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ; ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ; ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ।

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਅਦਾਲਤ : 2023 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3589
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ. 2023 ਦੀ 13284-13289 ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ... 2023 ਦੀ ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 49052
2019 ਦੇ ਏ 482 ਨੰਬਰ 28574 ਵਿੱਚ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 03-11-2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ
ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਰਾਕੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ, ਵੀ.ਕੇ. ਸ਼ੁਕਲਾ, ਕਵਿਨ ਗੁਲਾਟੀ, ਐਸਜੀ ਹਸਨੈਨ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਦਿਨੇਸ਼ ਗੋਸਵਾਮੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਨਿਤਿਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਨਿਖਿਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਏਕਲਵਿਆ ਦਿਵੇਦੀ, ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਸਾਗਰ, ਅਨੁਕੂਲ ਰਾਜ, ਅੰਕਿਤ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਰੂਪਰਾਹ, ਅਭਿਨਵ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਮਨੂ ਯਾਦਵ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਤਿਆਗੀ, ਕੁਮਾਰ ਆਯੂਸ਼, ਰੌਣਕ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਰਾਮ ਕੈਸ਼ਿਕ, ਸਈਦ ਮੁਹੰਮਦ ਫਜ਼ਲ, ਅਰਚਿਤ ਮੰਧਿਆਨ, ਰਮਨ ਯਾਦਵ, ਪ੍ਰਭਾਤ ਰੰਜਨ ਰਾਜ, ਸਿਧਾਰਥ ਸਾਰਥੀ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ, ਗੁਣੇਸ਼ ਰੰਜਨ, ਅਨੀਮੇਸ਼ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਨੁਪ੍ਰਿਆ ਮਿਸ. ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਲਿਲ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸ਼ੌਰਿਆ ਵਰਧਨ ਸਿੰਘ, ਅੰਕਿਤ ਦਿਵੇਦੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੁਕਤੀ ਚੌਧਰੀ, ਗਿਆਨੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਾਸ਼ਵਤ ਆਨੰਦ, ਅਪੂਰਵ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਠਾਕੁਰ, ਵੈਭਵ ਜੈਨ, ਰਿਤੁਵੇਂਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਨਿਰੁੱਧ ਉਲ੍ਹਾ ਕੁਮਾਰ, ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ। , ਤਰੁਣ ਅਗਰਵਾਲ , ਅੰਕਿਤ ਸਰਨ , ਨਮਿਤ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ , ਰਾਕੇਸ਼ ਦੂਬੇ , ਸਵੇਤਾਸ਼ਵਾ ਅਗਰਵਾਲ , ਜਾਵੇਦ ਐੱਚ ਖਾਨ , ਪ੍ਰਵਲ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ , ਸ਼ਾਰਿਕ ਅਹਿਮਦ , ਸਾਤਵਿਕ ਮਿਸ਼ਰਾ , ਇਸ਼ਿਤ ਸਹਾਰਿਆ , ਅਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ , ਅਮਿਤ ਸਿੰਘ , ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ , ਪੀਯੂਸ਼ ਕੁਮਾਰ , ਪਰਿਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ , ਪੀ. ਅਮਿਤ, ਐੱਨ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੰਖੁਰੀ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਭਾਵਨਾ ਦੁਹੂਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਨੂ ਪੁਰੋਹਿਤ, ਅਭਿਯੁਦਿਆ ਵਤਸ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵੰਸ਼ਿਕਾ ਦੂਬੇ, ਕੁਸ਼ਲ ਦੂਬੇ, ਤਥਾਗਤ ਦੱਤਾ, ਪੀ ਅਸ਼ੋਕ, ਐਡਵ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਐਸ. ਜੀ., ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਐਡ. ਜਨਰਲ/ਸੀਨੀਅਰ ਐਡ., ਵਿਜੈ ਹੰਸਰੀਆ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡ., ਤਨਮਯਾ ਅਗਰਵਾਲ, ਵਿੱਕ ਚੈਟਰਜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਦਿਤੀ

ਅਗਰਵਾਲ, ਵਿਨਾਇਕ ਮੋਹਨ, ਮਹਿਫੂਜ਼ ਅਹਿਸਾਨ ਨਾਜ਼ਕੀ, ਪੋਲੰਕੀ ਗੌਤਮ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰੀ ਮੁਖਰਜੀ, ਕੇ. ਵੀ. ਗਿਰੀਸ਼ ਚੌਧਰੀ, ਟੀ. ਵਿਜੈ ਭਾਸਕਰ ਰੈੱਡੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰਚਿਤਾ ਨਿਗਮ, ਮੀਰਾਨ ਮਕਬੂਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੁਚੀ ਗੁਸੈਨ, ਫ਼ੁਜ਼ੈਲ ਅਹਿਮਦ ਅਯੂਬੀ, ਇਬਾਦਤ ਮੁਸਤਾਕ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਕਾਂਕਸ਼ਾ ਰਾਏ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਸੂਯਾ ਚੌਧਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਾਵਿਆ ਝਾਵਰ, ਗੌਰਵ ਮਹਿਰੋਤਰਾ, ਤਲਹਾ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ, ਨਦੀਮ ਮੁਰਤਜ਼ਾ, ਅਕਬਰ ਅਹਿਮਦ, ਅਭਿਨਿਤ ਜੈਸਵਾਲ, ਹਰਸ਼ ਵਰਧਨ ਮਹਿਰੋਤਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਰੀਆ ਫਾਤਿਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਲੀਨਾ ਮਸੂਦੀ, ਐੱਮ. ਸ਼ਾਜ਼ ਖਾਨ, ਅਦਨਾਨ ਯੂਸਫ਼ ਭੱਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਸੂਯਾ ਚੌਧਰੀ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ /ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ, ਜੇ.

ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਾਰਣੀ *

ਏ. ਵਾਸਤਵਿਕ ਪਿਛੋਕੜ 2

I.ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ..... 2

II. ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਆਦੇਸ਼।..... 7

ਬੀ. ਸਬਮਿਸ਼ਨ 8

ਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 14

I. ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ 14

II. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ.....16

III. ਕੀ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।..... 17

IV.ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾਖੇਤਰ.....21

V. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ..... 29

VI. ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।..... 32

VII. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੀ ਧਾਰਾ (3)..... 33

VIII. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼....34

* ਐੱਡ ਨੋਟਃ ਮੂਲ ਨਿਰਣੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਨਾ.

IX. ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।.....43
ਡੀ. ਸਿੱਟੇ.....44

ਏ. ਵਾਸਤਵਿਕ ਪਿਛੋਕੜ

1 ਦਸੰਬਰ 2023 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰੋਡ ਏਜੰਸੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸਫਰਫੇਸਿੰਗ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ[1] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

I. ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸਰਫੇਸਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ

1. ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ[1] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਪੀਸੀ ਐਕਟ') ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਚਾਰਜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅੰਤਰਕਾਲੀ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ. ਸੀ. ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਤਰਕਾਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ 9 ਸਤੰਬਰ 2013 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਮਗਨ ਲਾਲ ਠਾਕਰੇ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ[2] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਅੰਤਰਕਾਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਚਾਰਜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਪੈਰੇ 30 ਅਤੇ 31 ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

"30. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀ. ਸੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ' ਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

1 [2018] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1045: (2018) 16 ਐਸਸੀਸੀ 299

2 [1968] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 685: ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1968 ਐਸ. ਸੀ. 733

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਟੈਕਸ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਮੁੱਢਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰੋਕ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਕ ਦੇਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰੋਕ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। [ਸਿਲੀਗੁੜੀ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਬਨਾਮ ਅਮਲੇਂਦੂ ਦਾਸ, (1984) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 436, ਪੈਰਾ 4:1984 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਟੈਕਸ) 133; ਸੀ. ਸੀ. ਈ. ਬਨਾਮ ਡਨਲੋਪ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ, (1985) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 260, ਪੈਰਾ 5:1985 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. (ਟੈਕਸ) 75; ਰਾਜ (ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ) ਬਨਾਮ ਪੀ. ਵੀ. ਸੁਰੇਸ਼, (1994) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 70, ਪੈਰਾ 15 ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਸਟੋਰ, (1986) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 203, ਪੈਰਾ 5]

31. ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੇਸ ਅਸਧਾਰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰੋਕ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇਰੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਰੋਕ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)
2. ਸਾਨੂੰ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 36 ਅਤੇ 37 ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਃ

"36. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰੋਕ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਬਲਕਿ ਸਾਰੇ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਲਈ ਉਪਾਅ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ, ਰੋਕ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਣਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਟੇਅ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਕ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਅੱਜ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹੀ

ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਇੰਨੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਨਾਲੋਂ ਰੋਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜਿੱਥੇ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰੋਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ' ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰੋਕ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

37. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਰਡਰ ਫ਼ਰੇਮਿੰਗ ਚਾਰਜ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅੰਤਰਕਾਲੀ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਆਰਡਰ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੇਬਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਰਜਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 397 ਜਾਂ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਪਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪੇਟੈਂਟ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰਹਿਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬੇਲੋੜੀ ਲੰਬੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਫੈਸਲਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਇਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬਕਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਹਿਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਤਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੇਜ਼ ਨਿਆਂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਭਾਵ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਰੇ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਰੋਕ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਰੋਕ ਅੱਜ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।
ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਇਹੋ ਰਾਹ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਅਪੀਲ/ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਦਾਲਤਾਂ। ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰੋਕ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਦੇਸ਼ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)
3. ਲਰਨਡ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪੁਣੇ ਦੁਆਰਾ 4 ਦਸੰਬਰ 2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਫੈਸਲੇ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਭਿੰਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਟੇਅ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਟੇਅ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਸਟੇਅ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। 15 ਅਕਤੂਬਰ 2020 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ[1] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ 2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ[1] ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਲੈਟਰਜ਼ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

II. ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਆਦੇਸ਼

4. 1 ਦਸੰਬਰ 2023 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

"10. ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਤਰਾਜ਼ ਹਨ।
ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੋਕ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੰਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਦੇਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਦੇਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ

ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ (ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਰੋਕ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇੱਕ ਸਵੈਚਲਿਤ ਛੁੱਟੀ) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)
5. ਸਾਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈਃ-
(ਏ) ਕੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ' ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ?
(ਬੀ) ਕੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ?

ਬੀ. ਸਬਮਿਸ਼ਨ

6. ਮੁੱਖ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ 2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3589 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂਃ
ਏ. ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਵੈਚਲਿਤ ਛੁੱਟੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ;
ਬੀ. ਆਰਟੀਕਲ 226 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 141 ਅਤੇ 142 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;
ਸੀ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ;
ਡੀ. ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਲਈ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ;

ਈ. ਜੇ ਕੋਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੌਕਾ ਹੋਵੇ;

ਐਫ. ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਅੰਤੁਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਰਐਸ ਨਾਇਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ[3] ਅਤੇ ਪੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ[4] ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ;

ਜੀ. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ;

ਐਚ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ, ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ;

ਆਈ . ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਆਈਟੀ ਐਕਟ') ਦੀ ਧਾਰਾ 254 (2ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦਾ 365 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਰੋਕ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਰਦਾਤਿ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੈਪਸੀ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ[5] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਸੀ; ਅਤੇ

ਜੇ. ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਅਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ ਵਾਜਬ ਹੈ।

7. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਵੇਦੀ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿਃ

ਏ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਜ਼ਾ ਬੁਲੰਦ ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਿਉਂਸਪਲ ਬੋਰਡ, ਰਾਮਪੁਰ[6] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

3 [1991] ਪੂਰਕ 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 325: (1992) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 225

4 [2002] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 60: (2002) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 578

5 [2021] 4 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1: (2021) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 413

6 [1965] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 970: ਏ. ਸੀ. ਆਰ 1965 ਐਸ. ਸੀ. 895

ਬੀ. ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸ਼ਰਤ ਸੰਸਥਾ ਉੱਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਪੈਣਗੇ ਜਿਸਦਾ ਸੰਸਥਾ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਜੋਂ ਸਮਝਣਾ ਪਏਗਾ;

ਸੀ. ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਆਦੇਸ਼ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿੰਨ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈਃ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ, ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਰਿਆ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਰੋਕ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਦਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

ਡੀ. ਕੈਲਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਨੰਹਕੂ ਅਤੇ ਓਰਸ[7] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 2023 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3589 ਵਿੱਚ 2023 ਦੇ ਆਈਏ ਨੰਬਰ 252872 ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਗੌਰਵ ਮੇਹਰੋਤਰਾ ਨੇ ਸੰਜੀਵ ਕੋਕ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਭਾਰਤ ਕੋਕਿੰਗ ਕੋਲ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਏਐਨਆਰ[8] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਲਾਇਸੈਂਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

9. ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਜੈ ਹੰਸਾਰੀਆ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂਃ

ਏ. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰ ਲਏ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਸਟੇਅ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ;

[7] [2005] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 289: (2005) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 480

[8] [1983] 1 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ 1000: (1983) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 147

ਬੀ. ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ [1] ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸਨ;

 ਸੀ. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਟੇਅ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ[1] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਅਤੇ
ਡੀ. ਇੱਕ ਸਫਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਜਿਸ ਦੀ ਸਟੇਅ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

10. ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਪਾਈ ਨੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਵਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ[9] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਰਿਟ' ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ[1] ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰੋਕ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਿਆਂਇਕ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਲੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
11. ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ-ਅਭਿਨਵ ਭਾਰਤ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋ. (ਡਾ.) ਪੰਕਜ ਕੇ ਫਡਨੀਸ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮ, 2024 ਦਾ ਖਰੜਾ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਡਰਾਫਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ।
ਸੀ. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ
12. ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ[1] ਦੇ ਪੈਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਸਟੇਅ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੈਰਾ 37 ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਇਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੈਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਟੇਅ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[2004] 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ 920: (2004) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 697

ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

I. ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼

13. ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸਫਰਫੇਸਿੰਗ[1] ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਅੰਤਿਮ ਰਾਹਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਆਮ ਤੌਰ' ਤੇ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਜਾਂ ਅੰਤਰਕਾਲੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮੁੱਖ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਉਪਾਅ ਵਿਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰੋਕ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਕਾਰਕ, ਅਰਥਾਤ; ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ, ਨਾ ਪੂਰਿਆ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਜਾਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਰਗੇ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲੈਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਜੇ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਪਾਅ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਅਕਸਰ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਸਫੋਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਆਖਰੀ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

II. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

14. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਰੋਕ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਰਿਮ ਆਰਡਰ, ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

15. ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈਃ-
(ਏ) ਜੇ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼, ਸਟੇਅ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿ ਕੇ, ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਟੇਅ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;
 (ਬੀ) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਉਸ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਟੇਅ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ
(ਸੀ) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਧਾਰ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰਹਿਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।
III. ਕੀ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਰਡਰ ਸਿਰਫ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
16. ਰੋਕ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈਃ-
(ਏ) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਬੇੜਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਡਿਫਾਲਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਉਪਲਬਧ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ।

ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ, ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਾਭਾਰਥੀ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਦੇਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਕਾਰਨ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਟੇਅ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ 1 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਰੋਕ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ' ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਕਹਾਵਤ "ਐਕਟਸ ਕਿਊਰੀ ਨੇਮੀਨੇਮ ਗ੍ਰੇਵਿਟ" ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਝੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰੇ।

17. ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ[1] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਟੇਅ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਸਮੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਰੰਤ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧਾਂ, ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਰਗੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਹਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

1973 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਸੀਆਰਪੀਸੀ') ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1908 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਚਾਰ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਸੀਪੀਸੀ') ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੋਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਲਮ ਦੇ ਇੱਕ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

18. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 254 (2ਏ) ਦੇ ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰੋਕ ਨੂੰ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੀ 365 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੈਪਸੀ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ[5] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਟੇਅ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 20 ਅਤੇ 22 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨਃ

"20. ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵਿੱਤ ਐਕਟ, 2008 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 254 (2-ਏ) ਦਾ ਤੀਜਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਮਨਮਾਨਾ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਵਾਦਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 254 (2-ਏ) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਨੂੰ 365 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨਾਰੰਗ ਓਵਰਸੀਜ਼ [ਨਾਰੰਗ ਓਵਰਸੀਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, 2007 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਬੰਮ 671: (2007) 295 ਆਈ. ਟੀ. ਆਰ. 22] ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਤ ਐਕਟ, 2007 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 254 (2-ਏ) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅਵਤਾਰ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਜਿੱਥੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ

ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ 365 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

21. .....

22. ਕਿਉਂਕਿ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 254 (2-ਏ) ਦੇ ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ 365 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਟੇਅ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਦੇਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਜਿਹਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 365 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਟੇਅ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਪੀਲ' ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਟੇਅ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਉਦੋਂ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਮਾਲ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਤਿੱਖੀ, ਤਰਕਹੀਣ ਅਤੇ ਅਸੰਗਤ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਵੈਚਲਿਤ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੀੜ੍ਹਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

IV. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਖੇਤਰ

19. ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ[1] ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੰਮਲ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ[1] ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਦਾ ਸੀ, ਕੀ ਇੱਕ ਕੇਸ

ਪੀ. ਸੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅੰਤਰਕਾਲੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਸਵਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਪੀਸੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸਫਰਫੇਸਿੰਗ' ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ ਸੀ।1. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਨ। ਧਾਰਾ 142 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਆਰਟੀਕਲ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ। ਆਰਟੀਕਲ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

20. ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਗਰਗ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਬਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਯੂਪੀ ਅਤੇ ਹੋਰ[10] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 12 ਅਤੇ 13 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

"12. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 142 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਧਾਰਾ 194 (3) ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 142 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 32 ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 142 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਗਲਤ ਹੈ।

ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਰਮਾ [(1959) 1 ਐਸਸੀਆਰ 806 859-860] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ. ਅਸਲ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 194 (3) ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ

10 ਸਨ [1963] ਸਪੱਸ਼ਟ 1 ਐਸਸੀਆਰ 885:1962 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 37

ਆਰਟੀਕਲ 19 (1) (ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 194 (3) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਥਿਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਦੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 19 (1) (ਏ) ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਛੇਦ 145 (1) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਆਰਡਰ 25 ਰੂਲ 1 ਜਾਂ ਆਰਡਰ 41 ਰੂਲ 10 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 142 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।(1). ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 142 (1) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

13. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜੋ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ,

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਨੁਕਤਾ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

21. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ 11 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 47 ਅਤੇ 48 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾਃ

"47. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹਨ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮੁਕੰਮਲ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਰਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ।
ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਹ ਬੁਨਿਆਦ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਨਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸੰਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸਰੋਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ' ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।
ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਹਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਜਮ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ
11 [1998] 2 ਐਸਸੀਆਰ 795: (1998) 4 ਐਸਸੀਸੀ 409

ਨਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦੀ ਹੈ "। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 142 ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਦੇ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੇਸ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਾਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਮੂਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ "ਬਦਲਣ" ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਆਰਟੀਕਲ 142, ਇਸ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ' ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ, ਉਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 142 ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਾਣਹਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

48. ਆਰਟੀਕਲ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ "ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਸਿਵਾਏ ਸ਼ਾਇਦ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ "ਕ੍ਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱ. ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਵਾਦ-ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਵਾਦ-ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ "ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸਿਆ-ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ" ਹੈ (ਦੇਖੋ ਕੇ ਵੀਰਾਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [(1991) 3 ਐਸਸੀਸੀ 655:1991 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਐਲ) 734]

ਪਰ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੂਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਰਟੀਕਲ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਦਰਅਸਲ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)
22. ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਪਦੰਡ ਜੋ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ-
(i) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ;

(ii) ਧਾਰਾ 142 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ; ਅਤੇ
(iii) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਆਰਟੀਕਲ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਉਲਟ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਠੋਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

(iv) ਅਨੁਛੇਦ 142 ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

V. ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

23. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਿਰੂਪਤੀ ਬਾਲਾਜੀ ਡਿਵੈਲਪਰਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ[12] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

"8. ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਦੋਵੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕੈਨਵਸ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਰਿੱਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੁਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ ਜਾਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਜ ਵਿਵਾਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਭਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਫਿਰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਨ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੜ੍ਹਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਸਥਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਅਦਾਲਤ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਦੁਭਾਸ਼ੀਆ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 139-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 141

12 [2004] ਉਪਬੰਧ 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 494: (2004) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1

ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 144 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ-ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐੱਲ. ਚੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ 13 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। ਪੈਰਾ 78 ਅਤੇ ਪੈਰਾ 79 ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ

"78. ..... ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਖਤਮ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

79. ਸਾਡਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਬਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)
24. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ।

13 [1997] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1186: (1997) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 261

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਕੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

VI. ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

25. ਸੰਜੀਵ ਕੋਕ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੈਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

"11. .....ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ' ਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਜਾਂ ਕਾਲਪਨਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਗੰਭੀਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁੱਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ (ਜੱਜ) ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਧੁੰਦਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਖਿੱਚੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਨਿਆਂਇਕ ਐਲਾਨ ਸ਼ੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ' ਤੇ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਜੋ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ' ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਟੇਅ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਸੂਚੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪੀ. ਸੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

VII. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੀ ਧਾਰਾ (3)

26. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"226. ਕੁਝ ਰਿੱਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਃ

(1).....
(2).....
(3) ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਧਿਰ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਰੋਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-

(ਏ) ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ; ਅਤੇ
(ਬੀ) ਅਜਿਹੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ,

ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਧਿਰ ਦਾ ਵਕੀਲ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ

ਇਸ ਦੇ ਸਾਦੇ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ (3) ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਧਾਰਾ (3) ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੀ ਇੱਕ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਦੁਖੀ ਧਿਰ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਧਾਰਾ (3) ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਕਪਾਸੜ ਵਿਗਿਆਪਨ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

VIII. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼

27. ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ[1] ਦੇ ਪੈਰਾ 36 ਅਤੇ 37 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਅਰਥ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 37 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਚਾਰਜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਟੇਅ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਟੇਅ ਬੇਲੋੜੀ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰੇ।

28. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਅੰਤੁਲੇ[3] ਅਤੇ ਪੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਰਾਓ[4] ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਅੰਤੁਲੇ[3] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 83 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

"83. ਪਰ ਫਿਰ ਤੇਜ਼ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਜਾਂ ਉਕਤ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ। ਕੋਈ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਤੇਜ਼ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਕਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ? ਦੇਰੀ ਕਿੰਨੀ ਲੰਬੀ ਹੈ? ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦਾ ਬੋਝ, ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਉਸੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਲਓ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੰਜਨ ਦਿਵੇਦੀ (1987 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 268 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ 151 ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕੁੱਝ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਟਾਈਪ ਕੀਤੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ 4000 ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਨੂੰ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਪੰਜ ਦਿਨ ਅਤੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹਫ਼ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਕੀਲ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਅੰਤਰਕਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀਗਤ ਦੇਰੀ। ਇੱਕ ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਗਵਾਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹਫ਼ਤੇ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਗਬਨ, ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ, ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹ, ਲੋਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਉੱਚ ਲੋਕ ਸੇਵਕਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ, ਹਰੇਕ ਅਦਾਲਤ, ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ, ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦਾ ਬੋਝ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਬਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਹੜ੍ਹਤਾਲਾਂ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਰੇਖਾ ਖਿੱਚਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਪਟਨਾ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ, ਸਾਡੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਵਿੱਚ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਸਮੇਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਅਣਉਚਿਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਖੁਦ ਦੇਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੁੱਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੇਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਦੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਣਾ। ਬੇਸ਼ਕ, ਜੇ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਅਪਰਾਧ ਹੈ-ਇੱਕ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਕੋਈ ਬਾਹਰੀ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਨਾ ਤਾਂ ਸਲਾਹਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੀ

ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਧਿਕਾਰ ਭਰਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)
ਪੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਰਾਓ[4] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 27 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

"27. ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਜਾਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32,21,141 ਅਤੇ 142 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ ਰੇਖਾ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਭਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਫਸ ਸਕਦੀਆਂ। ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਕੈਲੰਡਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।
ਪਰ ਇਹ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਦੇ ਅਧਿਆਇ XXXVI ਦੇ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਵਲ ਕੇਸਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਉਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ' ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜੋ ਸਟੇਅ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਟੇਅ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਿਰਫ਼

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

29. ਆਦਰਸ਼ਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ/ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇ ਰਾਜਾਂ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਹਰੇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਸੀਪੀਸੀ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਰਾਜਾਂ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬੈਂਚ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰਨ ਸੂਚੀ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੇਅ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਸ ਦੀ ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

30. ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯਮਤ ਅਪੀਲਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਖਰਕਾਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਕਈ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਵਿਵਾਦਾਂ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨਾਗਰਿਕ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਜਾਂ ਤੀਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਧਿਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਹ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

31. ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2002 ਵਿੱਚ, ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਜੱਜਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼[14] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 50 ਪ੍ਰਤੀ ਮਿਲੀਅਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ 14 [2002] 2 ਐਸਸੀਆਰ 712: (2002) 4 ਐਸਸੀਸੀ 247

ਅੱਜ ਤੱਕ, ਅਸੀਂ 25 ਪ੍ਰਤੀ ਮਿਲੀਅਨ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ[15] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾ ਕੇ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।ਸਾਡੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955, ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2005, ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ ਜੋ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਾਰੀ ਫਾਈਲਿੰਗ ਅਤੇ ਪੈਂਡੈਂਸੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸਾਡੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ। ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਸਾਡੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਬਕਾਏ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਡੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਂਬੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹੀ ਤਰਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਂਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਕਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਹਨ। ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਲੰਬਿਤ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

32. ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਮਾਂਬੱਧ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਪੈਟਰਨ

15. [2017] 1 SCR 305: (2017) 3 SCC 658

ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਸਮੇਤ ਹਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਲੰਬਿਤਤਾ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

33. ਉਕਤ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਹਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਆਉਣ ਲਈ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ, ਨਿਆਂਇਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਦੂਜੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂਇਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤ ਨਾ ਹੋਣ।

IX. ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

34. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਇਕਪਾਸੜ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਪਿਛਲੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ, ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਖਾਲੀ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਸਟੇਅ ਜਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਪਰ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

35. ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੀੜ੍ਹਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਟੇਅ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਅਸਾਨ ਵਿਕਲਪ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿੱਥੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕਪਾਸੜ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ' ਤੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਡੀ. ਸਿੱਟੇ

36. ਇਸ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸਫਰਫੇਸਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 36 ਅਤੇ 37 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।1. ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰੋਕ ਨੂੰ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਇੱਕ ਦਿਨ-ਅੱਜ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਪਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

37. ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂਃ

ਏ. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬੀ. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਪਦੰਡ ਜੋ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ

(i) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਮੁਕੰਮਲ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ii) ਅਨੁਛੇਦ 142 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ;

(iii) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਉਲਟ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਠੋਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ
(iv) ਅਨੁਛੇਦ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

ਸੀ. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ, ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਂਬੱਧ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਮਾਂਬੱਧ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਲੰਬਿਤ ਹਨ; ਅਤੇ

ਡੀ. ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ 34 ਅਤੇ 35 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
38. ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ 1 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਇਜ਼ ਰਹਿਣਗੇ।
39. ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੰਬਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਬੈਂਚਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਪੰਕਜ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.

1. ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਓਕਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਿਆਂ, ਮੈਂ ਇਹ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਰੋਡ ਏਜੰਸੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੈਂਟਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ਼ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ[1] ਦੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਆਰਡਰ ਫ਼ਰੇਮਿੰਗ ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰੋਕ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕੇ।
ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਜਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅੱਗੇ ਲੰਬਿਤ ਪਏ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰੋਕ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

2. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਅਧੀਨ ਮੁਕੰਮਲ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਖੰਡ (3) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਚਾਲੀਵੀਂ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1978 ਦੁਆਰਾ 1.8.1979 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"(3) ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਧਿਰ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਰੋਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ-
(ਏ) ਅਜਿਹੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ; ਅਤੇ
(ਬੀ) ਅਜਿਹੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ,

1 [2018] 2 ਐੱਸਸੀਆਰ 1045: (2018) 16 ਐੱਸਸੀਸੀ 299

ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਉਸ ਧਿਰ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਬੰਦ ਹੈ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਸ ਦਿਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼, ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ' ਤੇ, ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

3. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸਫਰਫੇਸਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 (3) ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

4. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਧਿਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

5. ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰੋਕ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਲਈ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

6. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਅੰਤਰਿਮ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਸਟੇਅ ਦੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਛੁੱਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ।

ਆਰਟੀਕਲ 226 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.

7. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਮਾਨਤਾ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰੋਕ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ।

8. ਕਈ ਵਾਰ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਏਸ਼ੀਅਨ ਰੀਸੁਰਫੇਸਿੰਗ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਤੇ ਬੇਲੋੜੇ ਜਾਂ ਬੇਕਾਰ ਕੰਮ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਕਾਰ ਕੰਮ ਲਾਭਦਾਇਕ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ, ਜੇ ਸਮਾਂਬੱਧ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਇਸ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ, ਸੋਧਣਾ, ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨਾ।

9. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਬੇੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇਃ ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾਃ

ਹਵਾਲੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler